

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyitáti díj 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.

A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyomdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Állam és társadalmunk.

Nemzeti fejlődésünk hátramaradott-ságának egyik kétségtelenül legnagyobb oka, hogy az alkotmányunk visszaállítása óta fejlesztésnek indított nagy nemzeti célok megvalósításában az állam csaknem egészen nélkülözni kénytelen a társadalom támogatását.

A társadalom általában nem igen lelkesül a nagy nemzeti célokért, vagy legalább ritkán egyesül oly közfelfogásban, mely e lelkesedéssel kétségtelen tanúságot tehetne. Lassan mozog, lassan gondolkozik; a kezdeményezésben pedig éppenséggel tehetetlen. Ha bennült idegeit olykor-olykor mégis egy lüktető roham futja át, ha megmozdulnak tagjai, ha egy egésznek éri magát és felemeli fejét: akkor is ritkán teszi azt azon határozottsággal, mely a komoly akarásnak bizony-sága és a siker kétségtelen záloga.

Fájdalommal kell tapasztalunk azt az apathiát, melyet a nagyközönség a közügy iránt tanúsít és még fájdalmasabban nélkülözzük azt az ideális lelkesedést, mellyel a közelmúltban még a leghitványabb falunak a közélet terén szereplő intelligens eleme is büszkén vallotta magát a nagy nemzeti eszmék harcosának.

Sem tevékenysége, sem szelleme a mai társadalomnak nem elégíthet ki bennünket. Hittük, reméltük, ha eljövend az idő, melyben állami létünk béklyói lehullanak, az összes társadalmi tényezők legjobb erejét fogjuk versenyre kelve látni állami megizmosodásunk nagy munkájában. Üres szappanbuborék volt az egész, mely bármily gazdag színváltozatokkal pompázott, nem hagyott maga után semmit és keserű kiábrándulással szemléljük azt az elernyedést, melyet a szétbomlott és elmállott erők sivár tünete állít elénk.

A nemzeti élet bármely terén hiában keressük az eszmét a társadalom törekvéseiben, hiában azon elvét, mely körül csoportosulnának a társadalom jobbjai. Hasztalan tekintünk körül, leg-feljebb személyes érdekeket látunk előtérbe tolva, melyeket csak a szociális szervilizmus tud közös ügynek tekinteni.

A mai társadalom egésze sohasem egyesül egy közös hitben, mellyel az alapnézet felett uralmat gyakorolva, tisztázott fogalmak útján ki-érezni tudná az irányt, mely felé gravitál a jövő. Alig van sejtelmünk azon irányeszmékről, melyek a közélet cselekvésének útját kijelölni hivatják és ez a mi közéletünk egyik legfőbb baja. Pedig ha valamivel, úgy bizonyára első sorban a társadalmi főbb irányeszmékkal kellene tisztában lennünk, mert ezek eltévesztése sokszor kárho-zatosabban hat vissza a nemzetre, mint a politikai pártelvek közötti hibás választás.

Nélkülözzük közöttünk vagy csak nagyon is elvéve találkoznak azon kiválóbb szellemekkel, kikben az értelmiség lángja a közérdekű kérdé-sek helyesebb felfogásában annyira előbbre lenne az ugynevezett közvéleménynél, hogy azzal képe-sek volnának helyreigazítani a tömeg kifécamodott fogalmait és téves rögeszméit és hiában keressük azon magasabb koncepcióról tanuskodó elméket, kiknek kisebb-nagyobb mértékben mintegy pró-fétaszerű hivatással kellene birniok az úgy szólván egy igében kifejezett irányeszmék hirdetésére. Innen van, hogy nyilvános tevékenységünk nél-külözi a spontán cselekvésnek még színezetét is és hogy közéletünk iránytalan, hogy céljaink felől megkérdőztetve, bizonyára még általánosságban sem tudnánk feleletet adni.

Ne mondja senki, hogy túlságos sötét szí-nekkel festünk. A pesszimizmus nem kenyerünk, de látva a társadalom tehetetlenségét minden oly ügyben, melyet nem az állam kezdeményez, nem az állam protezsál, látva, hogy a társadalom nem tud felemelkedni még a saját intéstitúciójának ma-gaslatára sem, hanem ellenkezőleg, hogy szük-keblősége, kicsinyeskedése, a kor rohamos fejlődése mögött messze elmaradt ősi felfogása által igen gyakorta nagyon közel áll ahhoz, hogy ez institúciókat tönkre tegye: lehetetlen ki nem mondanunk, hogy a társadalom nemcsak hogy

nem segíti, de egyenesen hátráltatja az államot a nemzeti élet és lét felvirágoztatásának nagy munkájában.

Mi sem volna könnyebb mind felsorolni az adatok egész hosszú sorát, melyekben az állami végrehajtás ismételt erélyes sürgetése és intéz-keése nélkül közéletünk legfontosabb és leg-életbevágóbb érdekei sem részesültek volna a tár-sadalom részéről kellő figyelem és gondozásban. Hisz láthattuk, hogy egy tisztán társadalmi ügy-ben is, milyen a víz által károsultak felsegítése volt, az államnak kellett közrehatni, hogy a tár-sadalom humánus szellemét felkeltse. És tette ezt oly eredménnyel, a milyenre a társadalmi impul-zus sohasem lett volna képes, mert amit eddig e téren tett, azt oly rendszertelenül és a humaniz-mus szellemének annyira meg nem felelőleg tette, hogy helyel-közül csaknem botrányos dolgok történtek a közjótékonyosság útján begyűlt könyör-Adamányokkal.

Ez állapotok természetes folyományaként lát-hatjuk az állami beavatkozás egyre tágasabb ha-tárok közötti érvényesülését, mely hova hamarabb be fog nyulni a társadalom egész szervezetébe, az egyesek életviszonyait sem véve ki. És látva, hogy a társadalom nem bizva saját erejébe, min-den terhesebb feladatot az állam vállaira rak és hogy másrészt minden reményének teljesülését egyedül tőle várja, csak természetesnek találjuk az állami omnipotencia térfoglalásának egyre fo-kozódó mérezeit.

Lehetetlen megállapítani, hogy hol fognak végződni e beavatkozás határai. A centralizáció mind nagyobb mérvet ölt. A közigazgatás tel-jes államivá tétele már csak idő kérdése, tényleg pedig már ma is meg van és az állam keze lehet az utolsó jegyzői irodáig. Érvényesíti hatalmát a közoktatás egész területén, felügyelete alá veszi a kereskedelmi, gyári és iparvállalatokat és be-avatkozása elhat mindenhová, a hol a közéletet nyilvánulni látja.

Sajátságos sorsa van az emberi eszmének. Megszületik a gondolkodó bölcs agyában és szárnyra kel a rajongó agitátor ajkain. Meghó-dítja a tömeget, melynek megváltást ígér és mely leborul előtte. Aztán sárral dobálják, üldözik, számkivetik. De az egyszer világgá röppent eszme nem vész el soha. Módosul, átalakul, de meg nem seummisül. Egyszer aztán, mikor már mindenki holtan véli és senki sem gondol rá, előkerül észrevétlenül, mintegy a hátulsó ajtón oszonna be. Saint-Simon, Enfantin, Besançon romantikus ál-lami és közigazdasági tanait mindenki ismeri és mindenki hóbortnak tartja. Pedig ha kivetkőztet-jük a szocializmust mindabból a hóbortból, mely-ben mintegy elveszni látszik, ha kifejtjük lényé-gét: meg fogjuk találni az eszmét, mely ma meg-valósulása felé közeledik. Valóban azt a jelensé- get, melyre ráuntunk és mely mint állami fel-ügyelet, állami beavatkozás és gondoskodás je-lentkezik, nem nevezhetjük meg más szóval, mint állami szocializmus.

Ma még csak hogy tudatára ébredtünk az állami fejlődés ez irányának, csak hogy éppen nevéből tudjuk megnevezni a gyermekét. Itéletet mondani felette, vagy lemníni akarni hatásának súlyát, korai volna. Mi részünkről kételkedünk, hogy a legcélszerűbben konstruált állami meha-nizmus képes volna pótolni a társadalmi erők egyensúlyának szabad játékát, de midőn a tár-sadalom önkényt abdikál, midőn ereje sorvadásá-nak érzetében önmaga veti magát az állam kar-jaiba, ez irányt legalább is jogosultnak tartjuk.

Sőt valljuk meg egyenesen, hogy nem le-hetünk azok véleményén, kik ez irányt veszé-lyesnek látják. Az állam hatalmi érdekét kontra pozícióba helyezni a nemzeti érdekekkel, ma már lehetetlen. Az állami szervezet ma nem egyéb, mint kellő eszközökkel felruházott intézmény a nemzeti létérdekek minél hatékonyabb ápolására és minél nagyobb eréllyel léphet fel ez irányban, annál inkább megközelíti céljait.

Fő dolog csak az, hogy helyes érzékkel birjon a kellő eszközök megválasztásában. Már is látjuk, hogy az állam szakítva az eddigi pro-tekcionális rendszerrel, érdekkörébe iparkodik

vonni minden produktív munkára jogosító szellemi erőt és mondjuk ki, ha egyéb nem is, maga azon körülmény, hogy az állami gépezetet a jövőben a nemzeti erő színe-java fogja funkcióban tartani, elég biztosíték arra nézve, hogy az államhatalmi eszközök egyedül a nemzeti jólét emelésére fog-nak fordítani.

Pozsonyi Béla.

Irodalom.

(Magyarhon népesítésének áttekintése, figyelemmel Bács-Bodrogh vár-megye történetére. Irta Grosschmid Gábor. Zombor. 1888. 1—129. l.)

Régi axioma a történetirodalomban az, hogy hazai történelmünk modern irányu s a művelt külföldével egyenlő színvonalu egybeállítására és feldolgozására csak akkor leszünk képesek, ha egyrészt a honi kuttók túlyomó része nyilvánosságra kerül, másrészt pedig nemzeti multunk minden legkisebb részlete kellő világitásba lesz helyezve. El lehet mondani, hogy ma már az itt jelzett föltételek lassankint konszolidálódnak, a mennyiben ugy a kuttók felkutatása és publiká-lása, mint a részletek feldolgozása napirenden van.

Ezen utóbbi s egyaránt örömdetes tény-körülmény igazolását jelzi Grosschmid Gábor me-gyei buzgó írónk fentebbi című művecskéje is, mely a hazai és a vármegyei történet egyik leg-ontosabb momentumát, a telepedések történetét, tárja elénk. Magyarország mint polygott állam, különböző népek keverékéből áll s mintohgy e népek mind más-más időben és más-más viszo-nyok között települtek mai lakhelyökre, minden-esetre érdemes volt e telepedések történetét kellő világitásba helyezni.

A néptöredékek ugyanis, melyek hazánk te-riületére a századok folyamán beköltöztek, mind egy-egy fontos tényezőjévé váltak hazánk politi-kai és kulturális fejlődésének s mint ilyenek a históriában egyáltalán nem ignorálhatók. Sőt el-lenkezőleg, okvetlen szükséges, hogy a történelem őket, mint a nagy nemzettest töredékeit, megkü-lönböztesse s jelentőségük szerint méltassa figye-lemre; mert a telepedések mindenütt fontos tár-sadalmi mozgalmakat, sőt olykor-olykor határozott kulturális emelkedést idéztek elő.

Ezen mozgalmaknak figyelemmel való kisé-rése, a betelepült népek társadalmi és kulturális értékének mérlegelése, nem kevés itélőképességet föltételez, sőt gyakran adatok hiányában legyöz-hetlen akadályokkal is jár. Szerzőnk e nehézsé-gek dacára élénk képét nyújtja a magyarországi telepedések történetének s nagyban áttekinthetővé teszi művét az a körülmény, hogy a településeket a szoros kortani sorrendben adja elő.

Az egész művecske 10 fejezetre van osztva, melyek a bevezetésen kívül az első bevándorlá-sokat, az Árpádházi királyok korát, továbbá a vegyesházbeli királyok, a Habsburgok, a Habsburg-Lothringeniek, I. Ferenc, V. Ferdinand korát és a visszatekintő befejezést foglalják magukban. A bevezetésben szerző azon népekről szól, a melyek itt a magyarok bejövetele előtt laktak; tárgyalja tehát a kelta, goth, sarmata-jazyg s végre a ró-mai, valamint szláv településeket. A második fe-jezetben, vagyis az első települők sorában a né-met, bolgár és besenyő (kun) népekről hallunk, a kikhez az Árpád-királyok korában ugyanezen népekből még sokan csatlakoztak. A tárgy fon-tosságához képest igen helyesen tette szerző, hogy a románok származásának és beköltözésé-nek kérdését itt behatóbban tárgyalja; nemkü-lönben helyén volt a tatár, szász (flamand) és zsidó bevándorlásokról szólni, melyek az Árpádkor fontos tényezői gyanánt ismeretesek.

A vegyes házból származott királyok korá-ban főleg az olasz, francia, szerb és cigány tele-pedések nevezetesek. Szerző ezekkel is bőven foglalkozik s különösen kiemeli a már e tájban mind nagyobb számmal keletkező városokat. A városok fontos szerepet játszottak a középkori Magyarország társadalmi és kulturális életében, ezeknek a szabadalmi évek szerint való felsoro-lása igen hálás munkaként jelentkezik. A lajstrom-ból reánk, bácskaikra nézve érdekes kiemelni, hogy a mohácsi vész előtt, tehát az egész közép-kor folyamán egyetlen várost tudunk felmutatni,

a mely a mai Bács-Bodrogh vármegyei községek közül már az idétt szabad királyi város volt s a melynek privilegialis levele is megvan. Ez a város nem más, mint Zenta, a melyet II. Ulászló emelt szab. kir. városi rangra. Bács és Bodrogh szintén városi ranggal bírtak a középkorban, de ezek neveit Grosschmid jeles lajstromában haszaltalan keressük, mert ezek erre nézve privilegialis levelet sohasem nyertek s erre nem is volt szükségük.

Szerzőnek a vegyes házbeli királyok koráról irt fejezete egyik legbecesebb részét képezi az előttiünk fekvő műnek, a mennyiben itt a Bácskaság mohácsi vész előtti viszonyaira vonatkozólag csaknem az egész eddig ismert történelmi anyag fel van dolgozva. Főleg a középkori birtokviszonyok érdekesek, a melyekből az látszik, hogy a Bácskaság már ez idétt is éléskamrája volt hazánknak, mert ugy a távolvidéki főurak, mint maguk a királyok is gyakran voltak itt birtokosok.

A Habsburg királyok alatt történt települések elbeszélése szintén kiválóan érdekes és becses részét képezi Grosschmid művének és érdekességét csak növeli az, hogy a bácskai viszonyok vázolására s az itt történt telepedésekre különös súlyt helyez. Tárgyalja itt szerző a fenmaradt XVI. és XVII. századbéli oklevelek alapján azon adományokat, miket itt egyesek nyertek; elsorolja a török defterekben s a püspöki adólajstromokban előforduló községeket, valamint az ismeretes földesurakat. Majd pedig a XVIII. századbéli bevándorlások elbeszélésére tér át, a melyek ugy hazánknak, mint különösen vidékünk történetére nézve kiválóan fontosak valának. A Bácskaság ugy szólva ezen korban nyerte azon elemeket, a melyből mai lakossága — a szerbeket és bunyevácokat kivéve — származik. A törökök kiűzése után ugyanis e vidéket csak szerbek és némi részben a dalmata eredetű kath. bunyevácok lakták, a magyar és német elem pedig, mely ma Bács-Bodrogh vármegye lakosságának túlnyomó részét képezi, csak a múlt század második felében költözött e területre.

Ebből kifolyólag foglalkozik szerző a jelenlegi bácskai községek keletkezésének történetével is, sőt a múlt században alakult helységek betűs időrendben egybeállított sorozatát is adja.

A Habsburg-Lothringeni királyok korabeli települések tárgyalásánál, (melyhez a szerző által külön fejezetek alatt előadott I. Ferenc és V. Ferdinánd királyok kora is tudvaleg tartozik), szerző már nemcsak specialiter a bácskai, hanem a szintén országos nevezetességű bánsági telepítésekkel is foglalkozik s ugy a bácskai, mint a bánsági részek mindazon népesedési mozgalmaira kiterjeszkedik, a melyek e tájakon a legújabb korig történtek.

Rövidre szabott ismertetésünkben nem terjeszkedhetünk ki Grosschmid könyvének tüzesebb méltatására, mert ha annak tartalmi kivonatait kívánunk adni, ugy e munkálatunk maga is nagy arányokat ölel fel. Nem is volt célunk a fentebbiekben az előttiünk fekvő művet egész részletességgel mutatni be, mert erre nézve legjobb mód e becses műnek átolvasása. Általános ítéletünk s kritikai véleményünk nyilvánítására nézve azonban már az ezen rövid ismertetésünkben felhozottak és elmondottak is feljogosítanak bennünket, s mi részünkről nem is habozunk Grosschmid könyvét — annak tartalmi megfigyelése alapján, a kompozíció, a kidolgozás és irály kiválóan sem tévesztve szem elől — azon művek sorába helyezni, a melyek mig egyrészt hasznos adatokat szolgáltatnak a provinciális történet és különösen vármegyénk multjára nézve; addig másrészt méltán számot tehetnek a honi történetírás jelesebb alkotásai között.

Dudás Gyula.

Hírek.

Biboros érsektünk Mayer Béla püspököt, arra való tekintettel, hogy főtanfolygólói hivatala minden idejét igénybe veszi, a tanítónőképződéknek s az ezekkel kapcsolatos összes zárdai leányiskoláknak igazgató-ságától, saját kérelmére, fölmentette és az ekként megüresedett igazgatói állásra Petrovácz József tanítónőképzői tanárt nevezte ki.

Zsinati vizsgálat. A folyó hó 12-én Kalocsán megtartott zsinati vizsgálatra megjelentek: Lajthay János, ó-kéri plébános; Márton Mátyás, főszékesegyházi karkáplán és hitszónok; Fonyó Lajos kalocsai, Nespoly János bezdani és Nagel Máté filipovai káplánok.

Kinevezések. A m. kir. igazságügyi miniszter dr. Trypolszky János ó-becsei kir. járásbírói joggyakorlót, a szabadkai kir. törvényszékhez aljegyzővé, a pénztgyminiszterium ideiglenes vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök Irbázy Ferenc számgyakorlót a kulai m. kir. adóhivatalhoz ideiglenes minőségű III. oszt. szám-tisztte nevezte ki.

Beszámoló. Mórész Pál, Ujvidék város országgyűlési képviselője, vasárnap tartotta Ujvidéken beszámolóját.

A kulai adóhivatalhoz Irbási Ferenc adó-tisztte neveztetett ki.

Pályázat van hirdete a zombori törvényszék-nél díjas joggyakorlói állásra.

Baján Eckert István takarékpénztári főkönyvelő, aki a bécsi lövésznepélyen az első díjat, az Ó Felsége

által adományozott ezüst theaszervizt nyerte, állandó ovációk és gratulációk tárgya. Meg is bankettotzták a győztest s ott maga a főispán, Paracsetich Félix, volt az első felköszöntő.

Költségeloirányzat. Bács-Bodrogh vármegye 1889-ik évi költségvetési előirányzatának főkimutatása. Kiadások: Tiszti-, segéd- és kezelő személyzet fizetése és mellékjárnálkai 125,240 frt. Szolgásemélyzet bérfizetése és mellékjárnálkai 17,325 frt. Szolgabírói hivatal-helyiségek bérletére 1650 frt. Irodai szükségletek, fűtés és világításra 11,263 frt. Utiköltségek és napidíjak 1500 frt. Megyei épületek tisztogatása s jókarban tartására 2480 frt. Egyéb dologi kiadásokra 1123 frt. Előre nem látott költségekre 2117 frt 41 kr. Összesen 162,698 frt 41 kr. — Bevételek: Tökepenz kamataiból 172 frt 46 kr. Hozzájárulási összeg a m. arvaszektól 7425 frt 95 kr. Állami javadalmazás 154,600 frt. Számadási térít-ményekből 500 frt. Összesen 162,698 frt 41 kr. Kelt Zomborban, 1888-ik évi szeptember hó 14-én. Késmárky Béla s. k., főszámvevő. — Az 1889-ik évi ilykép összeállított, elfogadásra ajánlott, s az 1886. évi XXII-ik törvények 17-ik §-a értelmében 15 napon által, azaz szeptember hó 15-től bezárólag szeptember hó 30-ig a megyei köz-igazgatási számvevőségnek közszemlére kiteendő költségvetési előirányzatnak főkimutatása, a megyei bizottság minden egyes tagjával oly megjegyzéssel közöltetik, — hogy a költségvetési előirányzat a legközelebbi évnegyede közgyűlésen fog tárgyalatni, és hogy az ellenében netán teendő észrevételek, a közgyűlés 5 nappal megelőzőleg adandók be. Kelt Bács-Bodrogh vármegye állandó választmányának Zomborban, 1888. évi szeptember hó 14-én tartott üléséből. Főispán, mint az állandó választmány elnöke helyett: Schmausz Endre s. k., alispán.

Hirdetmény Bács-Bodrogh vármegye 1889. évi uti költségvetés előirányzatának megállapításáról: 1. Közmunkaváltásdíjak címén: a) 1889. évre előirt tartozás 336,431 frt 20 kr. b) Hátralékos tartozás 70,000 frt, c) vagyis mindét címen összesen 406,431 frt 20 kr, d) miből levonva a folyó év végével valószínűleg még hátralékban maradó összeget vagyis 60,000 frt, e) lesz az 1889. évből közmunkaváltásdíjak címén befolyandónak remélt összeg 346,431 frt 20 kr. 2. Gyűmölcsözölő elhelyezett tökepenz kamatai 500 frt. 3. Külön-féle cimeken 600 frt. Vagyis minden címen összesen 347,531 frt 20 kr. Mihez hozzáadva a f. év végéveli készpénz maradványt, vagyis 45,000 frt. Lesz az 1889. évre előirányzott bevételek főösszege 392,531 frt 20 kr. Mely 1889. évre előirányzott bevételi főösszegeből részint a fennálló szerződések szerinti kötelezettségek, részint pedig a jelen s illetve az 1889. évet terhelőleg teljesítendő kiadások, ugy nemkülönben a múltat 1889. évi fentartása, s egyéb más rendszeres és rendkívüli kiadások címén a bemutatott előirányzatban részletezett következő tételek lennének fedezendő, ugyanis: 1. Kezelési költségek címén 9754 frt. 2. Fentartási költségek címén 101,411 frt. 3. Rendkívüli építkezések előállítására és segélyezések címén, melyek már részint előállítottak, részint pedig már előzetesen biztosítottak 268,610 frt 30 kr. 4. A kezelési fentartás és rendkívüli építkezések címén esetleg felmerülő előre nem látott rendkívüli költségekre 12,755 frt 90 kr. Vagyis a minden címen összesen előirányzott kiadások főösszege 392,531 frt 20 kr. Kelt Zomborban 1888. évi szeptember hó 14-én. Schmausz Endre s. k., alispán. Hoffmann Frigyes s. k., kir. fő-mernök. Az 1889. évre ilyképen összeállított, elfogadásra ajánlott, és az 1886. évi XXI. t. c. 17. §-a értelmében 15 napon át, azaz szeptember hó 16-tól 30-ig bezárólag Hauke Imre vármegyei aljegyző úrnál közszemlére kiteendő költségvetési előirányzat a vármegyei községek és Zenta városával meghirdetés és kifüggesztés végett oly megjegyzéssel közöltetik, hogy ezen költségvetési előirányzat a legközelebbi évnegyede közgyűlésen fog tárgyalatni és hogy az ellen netalan teendő észrevételek, a közgyűlés megelőzőleg 5 nappal adandók be. Kelt Zomborban, Bács-Bodrogh vármegye állandó választmányának 1888. évi szeptember hó 14-én tartott üléséből. Főispán, mint az állandó választmány elnöke helyett: Schmausz Endre, alispán.

Öngyilkosság. Becker Irma, a verbászi társas-körök egyik szeretett tagja, kedves, szellemes leány, — mint 13-iki kelettel irják — eddig ismeretlen okból, agyonlőtte magát.

Palánkáról irják. Borsódi szintársulata megérkezett Palánkára, előadásait Csupor „Öngyilkosai“-val és a „Csapodár“-ral kezdette meg; mindkét darab előadása sikerültnek modható. Az előadásnál azonban nagyon feltűnt az, dacára annak, hogy szeretett s őszintén tisztelt főszolgabíránk szerzeménye adatott elő, a zsidóság mégis tüntetett s közülük egyetlen egy ember sem volt az előadási teremben látható, hogy ez miért történt? Ok tudják. R. l. (Lehet, hogy ok se tudnak megokolni; ilyesmi egy kis városban, ahol 4—5 olyan színházjáró család van, esetleg véletlenségből is történhetett. Rovatv.)

A szapulás. A budapesti újságok még egyre kedvtelket lelik abban, hogy vármegyénket szapulják. Legújabbban a „Pester Lloyd“ szept. 14-iki számának vezércikke tartalmaz ellentűn helytelen adatokból vont még helytelenebb következtetéseket. Mint értesültünk vármegyénknek országos képviselői magukéva tevén közbecsületünk ügyét, legközelebb ugyanazon „Pester Lloyd“-utján szándékoznak a helytelenül informált országos közvéleményt helyesebb irányba terelni. Reméljük, hogy az ő nagytekintélyű nyilatkozatukat már a jövő számban lesz szerencsénk közölni.

Bezdanban Bachrach Mózes, a család nesztora, folyó évi szeptember hó 15-én délután 5 óraker hosszas szenvedés után életének 66. évében elhunyt.

Ó-Becse község adóügyi jegyzője, Tripolszky Béla állásáról lemondott.

Vörös kakas. Nagy tűz dühöngött Topolyán folyó évi szeptember 13-án délután 2 óraker. A veszedelmes elem rövid félóra alatt 2 házat melléképületekkel, igen sok gabonát és takarmányt s fűtőanyagot hamvasztott el, minélfogva a kár tetemes. Ezuttal is elclatassan bizonyult be a tűzoltói intézmény szükségessége és jóformán nélkülözhetetlen volta, valamint az itt dr. Hadzsy János jeles községi orvos főparancsnoksága alatt kitalált szervezett oltó-egylet csakugyan kitalált ügyessége, amelynek a nagy szárazság, vízhiány és sok tüzanyag dacára hamarosan sikerült a tüzet megfékezni és lokalizálni.

Keresztur községtől kapjuk a következő értesítést: Községünk határában öt ló vétetett bitang-ságba, a tulajdonos jelentkezék. Elljáróság.

Hirdetmény. Bács-Bodrogh vármegye alispánja részéről ezennel közírré tétetik, hogy az alább megnevezett építési és helyreállítási munkák biztosítása céljából, folyó évi szeptember hó 29-én, szombaton, reggel 9 óraker, a vármegye székházának kistermében, zárt ajánlatokkal egybekötött verseny tárgyalás fog tartatni, melyhez a vállalkozni kívánók ezennel meghivatnak. A biztosítandó munkák a következők: I. A szöntai révhez vezető u. n. Petrovits-féle töltésutnak felmagasítása: előirányzati összeg 3308 frt 67 kr. Leteendő biztosíték 170 frt. Befejezési határidő 1888. évi november 1-je. II. Az ujvidék-szegedi utnak tiszta-földvár-csonthalmi 2145 f. m. hosszú utszakasznak makadam szerű kiépítése: előirányzati összeg 30,086 frt 75 kr. Leteendő biztosíték 3,100 frt. Befejezési határidő 1889. évi Julius hó 1-je oly megjegyzéssel, hogy a Ferenc-esatormán keresztül vezető uttöltésen előirányozott földmunka, ugy a habverés elleni védmű, még idei november hó 1-éig elkészítendő. Mindezen felsorolt munkákra vonatkozó irás-beli zárt ajánlatok melyekben az illető ajánlkozó neve, polgári állása, rendes tartózkodási helye, továbbá az ajánlott egységi és összes vállalati árak és pedig az utóbbiak ugy számokkal mint betűkkel is kiirandók és a melyekhez az illető vállalatra vonatkozólag fentebb meghatározott mennyiségű biztosíték készpénzben, vagy a budapesti tőzsdei jegyzet és névértékig terjedő árkelet szerint számított elfogadható érték papírokban okvetlenül esatolandó f. évi szeptember hó 28. napjának (pénteken) 5 órájáig a vármegyei alispáni hivatalra címezve nyújtandók be. Versenyzők ajánlatukhoz a köfajból megfelelő és pecséttel ellátott minta köveket tartoznak esatolni. Az ajánlatok külön külön adandók be, s mindegyik borítékára világosan feljegyzendő, hogy az, mely vállalatra vonatkozik, a kitett határidőn tul beérkező vagy az előirt kellekeket bámi tekintetben nélkülöző ajánlatok, ugy az utó ajánlatok figyelembe vétetini nem fognak. Azok, kik az itt felsorolt vállalatok valamelyikére a nyilvános szóbeli versenytárgyalás útján kívánnak pályázni, kötelesek az illető vállalatra nézve fentebb kikötött biztosítékot s szóbeli árlejtést megelőzőleg bevezetni, különben az árlejtésben részt nem vehetnek. A szóbeli árlejtés megkezdése előtt az abban részt venni szándékozók tartoznak kijelenteni, hogy az illető vállalatra vonatkozó részletes árlejtési feltételeket és egyéb kapcsolatos előirányzati okmányokat kötelelesen ismerik, mig az írásbelileg pályázók ezen kijelentést ajánlataikban kötelesek megtenni. Végül megjegyeztetik még, hogy a vonatkozó részlet és árlejtési feltételek és egyéb kapcsolatos műszaki okmányok Bács-Bodrogh vármegyei m. kir. építészeti hivatalnál a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők. Zomborban, 1888. évi szeptember 12-én. Schmausz Endre, alispán.

A kulai takarékpénztár Schlagetter Tamás igazgató leköszönése folytán szept. 20-án rendkívüli közgyűlést tart, melyen új igazgató fog választatni.

Leszúrták. Ó-Becsen Popov Pája csózt verekedés közben leszúrták.

Tanítói pályázatok vannak nyitva Madarason szept. 26-ig, Hajóson szept. 20-ig, Gajdobrán szept. 20-ig, Plávnán szept. 25-ig. A feltételek minden r. k. plébánián megtekinthetők.

Esküvő. Uj-Verbáson e hó 15-én esküdt meg Schuch Károly ottani gyógyszerész Delhaes Ernesztin kisasszonnyal.

Temerinből irják: A múlt heti temerini vásár alkalmával egy oly eset történt, melyet el nem mulaszthatok az illetékes közegeknek — ez úton is — tudomásukra hozni. A vásár alkalmával ugyanis a regalebélő sátrába egy temerini parasztember tért be, sört kért, és az átadott 5 frtból az itál értékének levonása után a többi pénzt vissza kapta. Azonban jámbor emberünk jónak vélte és a vásáros időt alkalmassal is találta arra, hogy kasszáját valami módon szaporítsa; tehát jó fél óra mulva egy másik kiszolgálótól (nem aki elebb neki az italt adta és vissza is adott az 5 frtból) újra követelte a már egyszer megkapott pénzt. Ez látva, hogy a kasszáján olvasnak vissza pénzt, azt hitte, hogy ennek a parasztembernek jár az, azt felelte, hogy majd mindjárt hozzák. Erre a parasztember elvevte magát, azt hite, hogy csinja sikerült. De mivel a nem neki járó pénzt nem neki hozták, elkezdett lármázni, és a már nagy mennyiségben bevett árpalé még inkább feltűzlette és mivel a mitsem sejtő kiszolgáló azt mondta, hogy majd mindjárt hozzák a pénzt, a parasztember kezdte mindjobban és hangosabban követelni vélt jogát. Erre előhívták azt a kiszolgálót, ki a parasztembernek visszaadott az 5 frtból; ez egészen megütközve a jogtalan követelésen, tisztességesen bizonyítványi igyekezett, hogy ő visszaadta a pénzt. De most már jámbor emberünk nem akarta abbahagyni a megkezdett játékot; hanem keresett és talált szintén jól bepityókolt tanukat, kik nagyképtűsködve állították, hogy bizony társuk nem kapott semmit vissza. A zajra mind nagyobb csődülés keletkezett a sátorban, mire a regalebélő felhívta az állítólag károsultat, hogy ha baja van, vigye azt a bíróság elé, de sátorát hagyja el, mert csődületet és így kárt okoz. Minthogy pedig ez társaival nem engedelmesskedett, a bérlő a csendörökért küldött, de mire ezek megjelentek, az állítólag károsodott három társával ellilant; de alig tették ki a csendörök lábait, az előbbieket már felszaprodva ismét megjelentek, követelve az 5 frtból részt szitkok és fenyegetések közt. Erre újra a csendörök hivattak elő, kiket a bérlő arra kért, hogy a lármázókat távolítsák el és tanácsolják nekik, hogy vigyék ügyüket a hatóság elé. Ezek azonban az előbbi nem tették, mivel szerintük a korcsmárosnak nincs joga korcsmájából valakit eltávolítani; de azt mégis megmondták a parasztnak, hogy tegyenek jelentést a hatóságnál. Erre ezek a csendörökkel együtt eltávoztak. Azonban a csendörörsvezető, midőn a paraszttal egyideig künn konferált, dühösen ront be a sátorba és röviden azt kérdi a regalebélőtől, hogy vissza akarja-e adni az 5 frtból járó részt? Midőn ez nemmel felelt, a csendör oly cimeket adott az illetőknek, melyek tisztességes körben nem használatosak. A megsértett fél a hatóságnál keres elégtételt. — Így panasolja el ezt Kohn Bódog ur; hogy miként áll a dolog, majd kideríti a vizsgálat.

Uj misés. Michler Ferenc ujmisés áldozár Vas-kutra káplánnak neveztetett ki.

Árverések. Illin Proka 2399 frtra b. ingatl. okt. 14. Palánka. Spreier Margit csonoplyai lakos 2054 frtra b. ingatl. szept. 22. Zombor.

Az Egyetemes Könyvtár című irodalmi válogatásról múlt számunkban közölt ismertető cikkben többlettel tévesen állott az, hogy eddig 16 kötet jelent meg, mert az eddig megjelent kötetek száma 12. Olvasóközönségünk figyelmét ezúttal is felhívjuk a vállalatra s az ezt ismertető cikkünkre. Minden egyes kötet ára csak 10 krajcár. Aki mind a 12 kötetet a kiadónál, Grosz Gusztávnál rendeli meg, Győrött, az a köteteket portmentesen kapja.

Körrendelet a vallás- és közoktatási m. kir. miniszteriumtól. A mindennapi jelentésekből, de általában a köztapasztalásokból tudomásával bírok annak, hogy szerteszét a hazában, annak csaknem minden iskolái az év különböző részében hatóságilag bezártnak s az ifjúság a tanulástól szünetelni kénytelen, mert egyik vagy másik uralkodó s többnyire ragályos betegség üt ki a községben vagy magában az iskolában és a hatóság a betegség terjedését ez uton igyekszik megakadályozni; a baj ellen rendszerint ez intézkedés körül forog a nyavalyák elleni védekezés. Ugyancsak a mindennapi tapasztalás élenként állítja elém az ifjúság egészségtelen állapotát, elcsenevezését és a korai halál által való mód nélküli pusztulását, sőt azt is fájdalommal kell szemlélnem hogy gyakran a felnőttek nagy része is az uralkodó betegség miatt a halál martalékává lesz. A veszedelmes váltóláz, a ronesoló toroklob, bőrküttések, himlő, a hagymáz (typhus) s ezekhez hasonló betegségek azok, melyek hazánk minden vidékén állandó tanyát ütöttek s pusztítanak. Méltó aggodalmat keltő jelenségek ezek s intenek arra, hogy a bajokon teljes erőmmel segíteni igyekezzem.

Akkora halandóság az ifjúság, sőt a felnőtt emberek közt a polgárisult országokban nincs sehol mint nálunk. Nem rég annak az ideje, hogy az emberi nemet e tizedelő betegségek, a polgárisult nyugoti nemzetek közt éppen egy uralkodtak, mint uralkodnak nálunk maig is, de a gondos hazafiak kitartó szívóssággal keresték ott e bajok okát és nem nyugodtak meg mindaddig, míg a veszélyek forrásait meg nem találták s célszerű intézkedések alkalmazásával e bajok fő okait el nem távolították. A bajok fő okait legfőképpen az emberi lakások romlott levegőjében és az itálul használt fertőztetett vízben fedezték föl. A bajok e két kútfejtét távolították el s állhatatosan gondoskodnak ezek távoltartásáról s a mióta ezt gondosan cselekszik, a felsorolt pusztító nyavalyák meg kevesedtek s lassanként végkép meg is szűntek. A növekedő ifjúság egészségesebbé vált s a különben természetszerű halandóság a legalsóbb fokra szállt le és a nyugoti nemzetek feltűnően szaporodnak. A mi más nemzeteknek sikerült, kell hogy sikerüljön nekünk is, ha az egészségügyre kellő és kitartó gondot fordítunk. Hogy a néptünk közt dúl e nyavalyák forrását nekünk is az emberi lakások romlott levegőjében és a nép által használt megfertőztetett ivóvízben lehet feltalálni, meggyőződhetünk arról az ép szaglószerivel bíró minden egyén, ha egy oly iskola-terembe nyit be, melyben egy csomó gyermek csak pár óra hosszat együtt ül. Sőt esodálkozni fog, hogy az ott támadt kiállhatatlan rossz levegőben mindnyájan el nem kábulnak s le nem dobannak. Az ily ártalmas levegő jelenlétéről még inkább meggyőződik mindenki, ha köznéptünk rendszerint gyéren is világított és soha vagy ritkán szellőztetett lakába belép, vele együtt ott állandó lakó a miazmatikus romlott levegő. Látni való, hogy az ily levegőjű iskolateremben tartózkodó gyermekek s házakban lakó családtagok életerejére lassu elernyedésnek s rendes pusztulásnak van kitéve. Hozzájárul e nyomor főforrásához a támadó s uralkodó betegségek másik fő tényezője, hogy a nép ivóvizét rendszerint oly kutakból meríti, melyeknek közelében, elég gondatlanul állati szemeteket öntögetnek, sőt ürülékeket is halmoznak fel. Ezek tisztálanságait az esővíz kimossa és vagy egyenesen a kutakba bevezeti, vagy lassankint a föld likaicsain át beszivárogtatja. A mely nép ilyen romlott levegőben s fő táplálékaként ilyen ivóvízzel él, annak körében állandó tanyát üt a váltóláz, a ronesoló toroklob, a bőrküttések, a himlő, de mindenekfelett a hagymáz (typhus) pedig e betegségek egyike is magában elégséges arra, hogy különösen az újonstulított gyermek, a növekedőben levő ifjúság, sőt még a felnőtt emberek legalább is elcsenevezzenek és nagy részük végkép elpusztuljon. Ily körülmények közt ne esodálkozunk azon, hogy néptünk mértékfelett pusztul, megmaradt része elcsenevez és a helyett hogy a természet törvénye szerint szaporodnánk, fogyunk, pusztulunk, veszünk. Romlásunk e kútfejtét be kell dugnunk s e nyavalyák fészkeit el kell távolítanunk, melyeket meg is tehetünk gondos utánlátással, folytonos oktatással, szigorú fellügyelettel; mert ezek orvosi szere az iskolák és lakások levegőjének tisztántartása s az ivóvíznek minden állati anyagok belekeveredésétől való megőrzése. Ez okoknál fogva meghagyom a közg. bizottságnak, rendelje el, hogy a közg. tisztviselők, különösen a szolgabírák szigorú parancsolatokkal kötelezzék a községek előjáróságait arra, hogy a köznép lakóházaiban a levegő tisztántartására minden figyelmüket reá fordítsák, tiltassa meg, hogy ivóvizét tartalmazó kútjaik környékére semminemű szemetet, szigorú büntetés terhe alatt, lerakni ne merészeljenek. Ily intézkedés és ezen intézkedés végrehajtására fordított minden gondnal, ha lassan is, de eljuttatjuk népünket oda, hogy e gondos óvakodással az elcsenevezéstől, sőt a szertelen pusztulástól is megmentjük. Budapest, 1888. Trefort s. k.

Hirdetmény a folyó 1888. évben III. megtartandó erdőéri szakvizsgák ügyében. Az erdőéri szakvizsgák a folyó évi október hó 15-én és az erre következő napokon Zomborban, a vármegye házában délelőtt 9 órakor fognak megkezdetni és folytatólag megtartatni. Felhívtnak mindazok, kik ezen szakvizsgát letenni szándékoznak, hogy hiteles bizonyítványokkal felszerelt folyamodványaik a vizsgák székhelyére nézve illetékes kir. adófelügyelőhöz nyújtsák be. Földmivelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. miniszterium.

Iparügyi döntvény. Üzlete részére mindenki, hatósági beavatkozást kizárólag, tetszés szerinti címet választhat, ha különben e cím rendőri kifogás alá nem esik.

Matica Szrpszka. A Budapesten megjelenő „Szrpszki Dnévnik“ az újvidéki „Matica Szrpszka“ folyó hó 12-én megtartott közgyűléséről, melyen Dimitrijević Milos országgyűlési képviselő választott meg elnöknek, a következő tudósítást hozta: A közgyűlésen 100 Maticabeli tag volt jelen. A gyűlést Tagarović alelnök nyitotta meg alkalmi beszéddel. Ezután Hadzics Antal, a „Matica“ titkára felolvasta az évi jelentést. Az igazgató-választmány, évi jelentésében felelő a „Matica“ nehéz helyzetét; a tévesen értesített magyar sajtónak a „Matica“ ellen intézett támadásairól s az ellene folyt vizsgálatról is meg-

emlékezik, mely vizsgálat — mint a jelentés előadja — kedvezően folyt le, úgy hogy a szerb „Matica“ nyugodt lélekkel várja a vizsgálat befejezését. Az új elnök megválasztása iránt elnök eszmecsere folyt. Borota János beceei protopresbyter a közgyűlésnek a mérsékletesség elvét ajánlja; ugyanily értelemben szól dr. Nedelyković Tivadar zimonyi ügyvéd is. Dr. Polit Mihály, Tomics Jása (a „Zasztava“ szerkesztője) ellen szól, aki (a kormány által meg nem erősített) dr. Sztanojevićet öhajtná ismét elnöknek megválasztani; Polit épp a „Matica“ ügyének érdekében az opportunismust ajánlja a közgyűlésnek. A választás eredménye, hogy elnöknek Dimitrijević Milos országgyűlési képviselő (a pesti szerb egyházközségnek egykori elnöke), alelnöknek pedig dr. Dera György tanár helyett, ki megválasztását el nem fogadta, Szavković Svetozár, az újvidéki szerb főgymnázium tanára választott meg.

Első cs. kir. szab. Duna-gőzhajózási-társaság gőzhajóinak menetterve 1888. évi március hó 25-től kezdve további intézkedésig. Felfelé: Bezdánból Budapestre és Bécsbe: naponta 9 órakor este. Első menet március 27-én. Felfelé: Bezdánból Zimony-Belgrádba: naponta 9 órakor reggel. Bezdánból Orsova-Galacig: szerdán, pénteken és vasárnap 9 órakor reggel.

Irodalom.

Megrendelési felhívás a községi és körjegyzők 1889-ik évi zsebnaptárának negyedik évfolyamára. Azon kedvező fogadtatás, melyben Magyarország és Erdély községjegyzőinek kara az általam imuár negyedikben szerkesztett és Hornyánszky Viktor akadémiai könyvkereskedő által díszesen és célszerű zsebförmában kiadott községi és körjegyzők zsebnaptára évről-évre részesült, arra bátorít, hogy e naptárt a jövő évre is megjelentessem. Igyekeztem azt legjobb belátásom szerint gyakorlati módon berendezni, úgy, hogy tisztelt kartársaim e naptárnak a mindennapi életben jó hasznát vehessék. Tudva azt, hogy zsebnaptára minden kartársamnak okvetlen szüksége van, remélem, hogy ilyet minden községi és körjegyző ur be fog szerezni. E zsebnaptár utánvétellel megrendelve 1 frt 20 kr. bérmentes küldéssel 1 frt 40 kr. (Legcélszerűbb 1 frt 40 krt postautalvánnyal beküldeni s akkor a naptár ajánlva küldetik meg.) A községi és körjegyzők 1889-iki zsebnaptárának tartalma: Naptári rész. Bélyegfokozat. Postai és távirtdai tarifajegyzék: a) levélpostai tarifák, b) postautalványok, c) utánvételes küldemények, d) postai megbízások, e) pénz- és egyéb küldemények, f) távirtdai tarifák, g) táviratok feladása oly helyeken, ahol csak postahivatal van és táviró hivatal nincs. Hatósági utmutató: 1. M. kir. miniszterelnökség. 2. O Felsője személye körüli m. kir. miniszterium. 3. M. kir. belügyminiszterium. 4. Honvédelmi miniszterium. 5. Vallás- és közoktatásiügyi m. kir. miniszterium. 6. M. kir. pénzügyminiszterium. 7. Közmunka és közlekedési m. kir. miniszterium. 8. Földmivelés-, ipar- és kereskedelmi magyar kir. miniszterium. 9. Igazságügyi m. kir. miniszterium. 10. Megyéknek szolgabírói járások szerinti felosztása. 11. Budapesti pénzügyintézetek: a) bankok; b) takarékpénztárak. Egyleti ügyek: Az országos központi jegyzői egylet tisztikara. A község jegyzői egyletek és azok elnökeinek kimutatása. Közlászu tudnivalók: A népfőlkérésre vonatkozó miniszteri utasítás. A postacsomagok, pénzes levelek és táviratoknak, levéljegyekkel leendő bérmentesítése és ezen jegyeknek mikénti alkalmazásáról. Fővárosi utmutató (szállók, közlekedési eszközök, gőzhajó kikötő helye, Budapest kerületi, budapesti utak és terek betűrendben, budap. bérköcsidijak, hatóságok, fogadások a miniszteriumoknál, érdekes látnivalók, fürdők, általános tudnivalók). Vásárjegyzék. Hirdetések. Napló (minden napnak külön oldal). A tisztelt községi és körjegyző urak szives pártfogását kérve, maradtunk Budapesten, 1888. szeptember 1-én kiváló tisztelettel Barta László, szerkesztő. Hornyánszky Viktor, kiadó.

Érdekes iskolai konfliktus.

Szabadkán érdekes iskolai kérdések vannak napirenden. Csak imént közölhettem, hogy kérvény nyújtott be a városhoz az elemi iskolák felekezeti vétele iránt; most meg az iskolaszék tesz óvást az ottani közigazgatási bizottság által hozzá áttett következő miniszteri rendeletre:

„Tudomásomra jutott, hogy némely községi iskolaszékek az üresedésbe jövő tanítói és tanítónői állomásokra a pályázók közül gyakran nem azokat választják meg, kik vallás-erkölcsi, hazafiai és tanképesítési tekintetéből a legkimagaslóbbak; hanem ellenkezőleg a jó tanítókat mellőzik.

Mint hogy pedig az 1876. évi XXVIII. t. c. 13. §-ának 1-ső pontja szerint a községi iskolai tanítói választás a közigazgatási bizottság jóváhagyása elé terjesztendő, felhívom a közigazgatási bizottságot, hogy minden községi (elemi-, felső nép- és polgári) iskolai tanítói és tanítónői választások esetében valamennyi pályázó okmányolt folyamodványát kívánja be s valahol az előadott visszasság fordulna elő, a választás jóváhagyását tagadja meg, az iskolaszéket a pályázók közül új választásra utasítsa. Budapest, 1888. június 13-án. Trefort s. k.

Az iskolaszék replikája így hangzik: Szabadka szab. kir. város közigazgatási bizottságának átirata és az ahhoz másolatban esatolt miniszteri körrendelet felolvastatván, az iskolaszék mindenek előtt is egész tisztelettel kiemeli öhajtna, hogy a fölöttes hatóságoknak — de különösen a fent címzett magy. kir. vallás- és közoktatásiügyi miniszteriumnak fölfelügyelő jogát egész-készséggel elismeri.

Azonban támaszkodva a törvény, de különösen az 1868. évi XXXVIII. t. c. 136. §-ában világosan körülírt jogaira a melynek betűi így szólnak:

„Tanítókat a tantestületi tanács — illetve most már a közg. bizottság — küldöttének elnökelete és vezetése alatt a községi iskolaszék szavazás által választ.“ A fent hivatott miniszteri ezen rendeletnek „utasítását“ mindamellett, hogy az a fent címzett közg. bizottság által áttéve — eljárása zsinórmértékű el nem fogadhatja.

Mert, mint önálló és egészen független hatóság a midőn eme jogait gyakorolja; csakis a törvény világos betűire öhajjt támaszkodni.

Eme joga, a fent idézett törvény szerint kétség-telen. Nincs is az megszorítva semmi mással, mint ugyan-annak a törvényeiknek következő betűivel:

Tanítói hivatalra ezentel csak oly egyének képesítetttek, akik valamely nyilvános képezdében az egész tanfolyamot bevégezték s a kötelezett vizsgát letévén, tanítói oklevelet nyertek. (133. §.)

Az erkölcsi kellekeken kívül — a melyek minden, így tehát a tanítói állás betöltésénél is az alkalmazottra nézve még inkább kötelezők — a tanulmányi és szakértelmi képzettségnek még fokozatosabb mérve és tekintetbevétele, törvényileg nincs megállapítva.

A miért is: Tekintetbe véve ama körülményt, hogy a fent tisztelt ezen miniszteri körirat, illetve utasítás tartalma a tételes törvénnyel nyíltan ellenkezik.

Tekintetbe véve azt, hogy az 1868. évi t. c. 133. §-a a tanítói képesítvény feltételeit megállapította és ezeken kívül kötelező más feltételeket megszabni nem lehet senki jogositva.

Tekintetbe véve, hogy a képesítési oklevelek eként értéküket veszítik el; a mennyiben azok, bár a legfelsőbb hatóságok által hasonló megszorításoknak lennének a választásoknál kitéve.

Tekintetbe véve végül azt, hogy az iskolaszék törvénybe iktatott választási joga a törvény betűivel szemközt semmi korlátozást nem szenvedhet.

Nem szenvedhet azért, mert fenállását a törvény hozta létre és az alkotmány szentsége biztosítja.

Nem szenvedhet hasonló korlátozást azért sem, mert amennyiben a miniszteri ezen rendelet érvényesülést nyerhetne, ez esetben az iskolaszéknek ezen törvénybe iktatott választási joga teljesen illusoriussá válnék.

Mindezeknél fogva az iskolaszék egyhangulag ama határozatot hozta, hogy a közigazgatási bizottságnak eme átiratát, illetve a magas miniszterium ezen rendeletében foglalt utasítást el nem fogadja és erről a közg. bizottságot tudomásvétel végett, Szabadka szab. kir. város törvényhatóságát pedig másolatban avégből értesíti, hogy az iskolaszéknek ezen határozatát törvényhatóságilag is gyámoltsa.

Antunović Máttyás,
árvászkai elnök.

Naptár. Szeptember.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
18 Kedd	Tamás	Titus	6 Mihály
19 Szer.	Kántor	† Konstant.	7 Sosten
20 Csüt.	Eusták	Faustín	8 Kisassz. n.
21 Pént.	Máté apost.	Máté ap.	9 Joakim

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVAN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: BITTERMANN NÁNDOR.

NYILTTÉR.* Nyilatkozat.

Vonatkozólag becses lapjának szeptember hó 4-iki számában megjelent „Szálloda mizeria“ címen K. B. által közlöttre. Ugyanis augusztus hó 27-én este 10 órakor bejött 3 ur a „Bárány szállodába“ vacsorát kérve; konyhánknak még a tűz javában égett, megrendelem a vacsorát. Mind a három rögtönzött étel, azaz rostélyos és egy eszalop volt, melyet 15 perc alatt már a tisztelt urak elébe is tettem. Nem, mint a t. K. B. ur beszéli, hogy 65 percig kellett várnia vacsorájára. 1/2 11 órakor már meg is ették s kezdtek borozni. Ejfélt után 1 óráig 2 liter bort fogyasztottak el és szávaikból annyit vettem ki, hogy a reggeli 7 órai hajót megvárják, le sem fekszenek. A tisztelt K. B. ur és társai megjegyezhetik maguknak, hogy egy szálloda nem várterem, hogy este 10 óratól másnap reggel 7 óráig őrt álljon mellettük a szálloda egész személyzete. Ez kérem a tapintatlanság. Végre 1 órakor fizettek két rostélyost és egy eszalopot. Egy rostélyos ára 30 kr, tehát kettő 60 kr, egy eszalop 35 kr, 2 liter bor à 35 kr = 70 kr, 3 darab kenyér à 2 kr = 6 kr. Fizettek összesen 1 frt 71 krt. Nem, mint a t. K. B. ur szelölteti, hogy túl borsosan fizettek. Ha a tisztelt K. B. ur azt hiszi, hogy az ő rágalmozó szávaival szállodánkat kompromittálna, téved, mert a bácsmegeyi tisztelt közönség ismerve szállodánk jó hírnevét, szavaira nem sokat fog adni.

Baja, 1888. szeptember 15-én. P. P.

* Az e rovatban közlöttéért nem vállal felelősséget a szerk.

HIRDETÉSEK.

6988. szám.
közg. 1888.

Pályázat.

Bács-Bodrogh megye zentai járásba kebeleztet 10,000 lakost számláló Ada községben előléptetés folytán üresedésbe jött s 500 frt évi fizetéssel javadalmazott rendszeresített segédjegyzői állásra pályázat nyitattik. Felhívtnak azok, kik ezen állást elnyerni öhajtnak, hogy ebbeli, Bács-Bodrogh megye tek. bizottságának az 1886. évi XXII. t. c. 64. §-a alapján 1887. évi 6. szám alatt alkotott szabályrendeletének 9. §-a értelmében felszerelendő folyamodványokat születési anyakönyvi kivonat, előbbi szolgálati bizonyítványokkal felszerelten a zentai főszolgabírói hivatalhoz f. évi szeptember hó 24-ig adják be, a választás f. évi október hó 1-én reggeli 9 órakor fog Ada községhezánál megejtetni.

Zenta, 1888. szeptember hó 4-én.

Rezsnyí,
szolgabíró.

BITTERMANN NÁNDOR

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI INTÉZETE

ZOMBORBAN.

Elvállal minden e szakba vágó műveket, bármely alak, kiállítás és meny-nyiségben, nevezetesen: hirlapok, művek, naptárak, táblázatok, falragaszok, körlevelek, táncvigalmi meghívók, táncrendek, étlapok, váltók, gyászlapok, számlák, levélfejek, névjegyek, eljegyzési kártyák, esketési kártyák, sima- és dombor-nyomatu monogramok, stb., **a legpontosabb szolgálat és a legjutányosabb ár mellett.**

Községi nyomtatványokból nagy raktár.

Papir és írószerek

☞ a bevásárlási áron. ☜

Könyvkötő munkák

elfogadtatnak és a kiállítási áron szállítatnak.

Községeknek egész éven át hitel.

Pályázat.

Bács-Bodrogh vármegye Petrovác községében megüritült s évi 300 frttal javadalmazott irónoki állásra ennel pályázat nyitattik.

Felhivatnak mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, pályázati kérvényüket Bács-Bodrogh vármegye által 6. ex 1887. közg. sz. a. alkotott szervezési szabályrendelet 9. §-ában megszabott feltételeket igazoló okmányokkal felszerelve f. évi szeptember hó 26-ig ezen szolgabírósnál nyújtsák be.

Kelt Ujvidéken, 1888. évi szept. 3-án.

Főszolgabíró helyett:

Késmárky Gyula,

3—2

szolgabíró.

10068/1888. sz.

Alkutatárgyalási hirdetmény.

Alulírott m. kir. jószágigazgatóság részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a külai m. kir. kincstári uradalomhoz tartozó **pettau VII. sz. nagybérleti 225⁷⁷⁹ hold föld bérbeadása iránt, 2161 frt 38 kr kikiáltási ár mellett** 1888. évi október hó 1-től 1894. évi szeptember hó 30-ig, esetleg ha elfogadható ajánlat nem tétetnek csak 3, vagy egy évi bértartamra **Külán, a m. kir. kincstári ispánságnál 1888. évi szeptember hó 21-én d. e. 9 órakor** írásbeli zárt ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános alkutatárgyalás fog tartatni. Az alkutatárgyalás megkezdése előtt 10% bánatpénz leteendő s az 50 kros bélyeggel ellátott szabályszerű írásbeli zárt ajánlatához is 10% bánatpénz mellékelendő. Vagyontalan egyének, vagy a multra nézve hátralekos régi bérlők, továbbá csőd, gyámság, vagy gondnokság alatt álló egyének az alkutatárgyalásban részt nem vehetnek. A részletes feltételek a külai m. kir. kincstári ispánságnál betekintheők. Utóajánlatok figyelmen kívül hagyatnak. Szegeď, 1888. szeptember hó 13-án. **M. kir. államjóságigazgatóság.** Utánnymomat nem díjaztatik.

5658. sz.

tkvi 1887.

Árverési hirdetmény.

A külai kir. járásbírósnak mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a hódásghai takarékpénztár végrehajtónak Popovits Káta s társa végrehajtást szenvedők elleni 75 frt tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a külai kir. járásbírósnak területén lévő s Lality községben fekvő, a lalityi 146. számú tjkvben Popovits szül. Milovanov Káta és Popovits Nikodin nevén álló A. I. a. 165. hr. s 166. o. i. számú házra és 731 □ öl beltelekre 400 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1888. évi november hó 9-ik napján délelőtti 9 órakor Lality községében megüritendő nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékoznak tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. nov. hó 1-én 3333. sz. a kelt igazságügyi miniszeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Külán, 1888. évi április hó 30-án.

A külai kir. járásbírósnak mint telekkönyvi hatóság.

5903. szám.

tkvi 1887.

Árverési hirdetmény.

A külai kir. járásbírósnak mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a bácsi árvtár végrehajtónak Tóth Vince mint szülei néh. Tóth János és neje örököse s bácsi lakos végrehajtást szenvedők elleni 218 frt 51 kr tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a hódásghai kir. járásbírósnak területén lévő, Bács községben fekvő, a bácsi 5. számú tjkben Tóth János és neje Kollits Katalin nevén álló A. I. a. (10—11) hr. s. 5. o. i. számú házra és 133 □ öl beltelekre 207 frtban, továbbá ezen tjkvből a bácsi 1091. számú tjkvbe átvettett s Tóth János és neje Kollits Katalin birtokutóda Oszicsanin Jelena nevén álló A. I. a. alatti 3076. hr. számú s 26 frt 50 kr váltáságtőkével terhelt 600 □ öles szőlőre 216 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1888. évi november hó 12-ik napján délelőtti 9 órakor Bács községében megüritendő nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékoznak tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. törvénycikk 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyi miniszeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Külán, 1888. évi május hó 3-án.

A külai kir. járásbírósnak mint telekkönyvi hatóság.

700. szám.

1888.

Kulpin községétől.

Bérbeadási hirdetmény.

Kulpin község s társai részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint tulajdonukhoz tartozó és Kulpin község egész területére s határára kiterjedő italméresi jog (bor-, sör- és szeszitalmérés) **f. évi szeptember hó 23-án délutáni 3 órakor** Kulpin községében egy évre, vagyis 1888. évi november hó 1-től bezárólag 1889. évi november hó 1-éig haszonbérbe fog adatni.

Az árverési feltételek alulírott elüljáróságnál bármikor s mindenki által megtekintheők.

Kulpinban, 1888. szeptember hó 12-én.

Mirkovics Lyubó,

aljegyző.

Látta:

Főszbíró szabads.

Zsigmond Dénes,

szolgabíró.

Rákits Gávra.

Sebastian Bauer.

Szemző Mátyás.

2—1

Pályázati hirdetmény.

Alulírottak részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint Bácsujfalu község jegyzői irodájában havi 25 frt fizetés mellett, 3 hónapra, egy a jegyzői teendőkből, különösen az adóügyben jártas egyén, azonnal alkalmazást nyerhet. Felhivatnak a pályázni óhajtók, miszerint szabályszerűen felszerelt folyamodványukat **folyó hó 25-éig** Bácsujfalu község elüljáróhoz címezve beküldjék, esetleg személyesen is jelentkezhetnek.

Bácsujfalun, 1888. évi szeptember hó 5-én.

Bikár György,

h. jegyző.

3—1

Walent Márton,

biró.

ZOMBORI TAKARÉKPÉNZTÁR.

Pályázati hirdetmény.

A Zombori Takarékpénztárnál megüritült pénztárnoki és esetleg könyvelői-segéd állás betöltésére ennel pályázat nyitattik.

A pénztárnok évi fizetése o. ért. 1000 frt; ezen fizetés minden 5 év után 10%-al emeltetik, **míg az 1500 frtot eléri;**

a könyvelői-segéd évi fizetése o. ért. 800 frt; ezen fizetés minden 5 év után 10%-al emeltetik, **míg az 1200 frtot eléri;** mindkét tisztviselő köteles évi fizetésének kétszeres összegét készpénzben, árfolyam szerint számított értékpapirokban, vagy jelzálogi bekebelezés útján hivataloskodásának megkezdése előtt letenni.

A pénztárnoktól megkivántatik: hogy a magyar, német és szerb nyelvet teljesen bírja, jó kézírása legyen és a kettős könyvvitelt alaposan ismerje.

A könyvelői-segédétől megkivántatik: jó kézírás, a magyar és német nyelv tökéletes tudása és a kettős könyvvitelben való teljes jártasság.

A pályázók felhivatnak, hogy sajátkezűleg irt és végzett tanulmányaikat, ugy eddigi alkalmazásukat igazoló eredeti bizonyítványokkal ellátandó folyamodványukat **folyó évi szeptember hó 28-ig** az alóljegyztetthez benyújtsák.

Zombor, 1888. szeptember hó 12-én.

3—2

A Zombori Takarékpénztár Igazgatósága.

Pályázat.

Felső-Szt.-Ivánon (Bácsmegeye) egy, lemondás folytán megüresedett róm. kath. tanítói állomásra **f. é. október hó 8-ig** pályázat hirdettetik. Javadalma: 400 frt és 30 frt lakbér negyedévi előleges részletekben és 500 □ öl föld haszonélvezete adóteherrel. Pályázhatnak végzett tanítók és tanítónők. Tanítóktól megkivántatik a kántori teendőkből való jártasság és a választás napján, mely pályázati határidő, megjelenés. A tanítónők kötelezettek a leánygyermekeket kezimunkára tanítani; és ha az iskolaszéknek beleegyezése nélkül férjhez mennének, elvesztik állásukat. A magyar nyelv teljes ismerete megkivántatik, kik a bunyevác és német nyelvben is jártasak, előnyben részesülnek. A megválasztott állomását azonnal elfoglalni tartozik. A kellőleg felszerelt folyamodványok a felső-szt.-iváni iskolaszékre címezve, nagyságos és főtiszt. dr. Csicsáky József prépost esperes-plébános urhoz Bács-Almásra küldendők.

Kelt Felső-Szt.-Ivánon, 1888. szeptember 5.

Csilics Bálint,

lelkész, iskolaszéki elnök.

3—3

Zombor. 1888. Bittarman Nándor könyv- és könyvnyomtatásból.

ZOMBORI TAKARÉKPÉNZTÁR.

Házeladás.

A Zombori Takarékpénztár által végrehajtott árverésen megvett Okányik-Szanderlich-féle, a marhavásártéren a katonai raktárépület átellenében fekvő, fazsindellyel fedett

saroklakház

és beltelek (volt Csillag-korcsma) szabadkézből **2200 frtért eladó.**

Ezen házat Zombor szab. kir. városa jelenleg egy század elhelyezésére **évi oszt. ért 350 forintért bérbe bírja;** a vételárból 1000 frt 10 évi törlesztés eránt vevőnél maradhat.

Bővebb felvilágosítással szolgál

3—2

A Zombori Takarékpénztár Igazgatósága.

Szőlővessző-eladás.

Phylloxerának ellentálló Riparia Sauvage amerikai **szőlővesszők** kaphatók Zomborban alólírottnál, és pedig:

sima vesszők gyökereztetésre 100 drb 1 frt,

egy éves gyökeres vesszők 100 drb 2 frt,

három éves gyökeres vesszők, beoltásra alkalmasak 100 drb 3 frt.

Megrendelések f. évi október hó 1-ig fogadtatnak el.

3—2

Mihelics Péter.

Pályázat.

Nemes-Militicsen (Bács-Bodrogh vármegye) egy, lemondás folytán megüresedett róm. kath. tanítónői állomásra **folyó évi október hó 1-ig** pályázat hirdettetik. Javadalma: 400 frt és 50 frt lakbér, negyedévi előleges részletekben. Csakis okleveles és a magyar és bunyevác nyelvben teljesen jártas tanítónők pályázhatnak. A női két zimunkára való oktatás és az ismétlő tanításért külön díj nem fizettetik. A megválasztott állomását azonnal elfoglalni tartozik. A kellőleg felszerelt folyamodványok a ns-militicsi iskolaszékre címezve, főtiszt. Inglyckhoffer Károly esperes-plébános urhoz Kernyajára küldendők.

Nemes-Militics, 1888. szept. 12.

Kuluncsics Miklós,

ideiglenes lelkész és igazgató.

3—2

DÖRNER ZSÓFI

női szabónő

Zomborban, dob-utca 241. szám.

Ajánlja magát a n. é. hölgyközönségnek mindennemű

NŐI RUHÁK

elkészítésére, melyeket saját lakásán a legújabb divat, a legrövidebb idő és felette olcsó áron állít elő.

3—1

3. szám.

isk. 1888.

Pályázat.

Keresztur községében (Bács megye) egy ruthen-magyar tannyelvű III. osztály tanítói állomásra ennel pályázat hirdettetik és a választás határnapján **f. évi október hó 7-ik napjának** délelőtti 10 órája tüzetik ki.

Ezen állomás 400 frt évi — havi előleges részletekben fizetendő — jövedelemmel van egybekötve.

Felhivatnak a pályázni szándékozókat, hogy kellően felszerelt folyamodványukat alólírottnál f. évi október hó 5-én beadják, mert a később érkező folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak.

Keresztur, 1888. szeptember hó 10-én.

Arnold Károly,

isk. elnök.

3—2